

**Комплексний звіт Міністерства оборони України щодо виконання заходів
за 2025 рік Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації
Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні
на період до 2030 року**

1. Перелік наказів про схвалення внутрішніх правил поведінки працівників та стандартів (на виконання заходу 3 завдання 23 Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року)

На виконання вимог Закону України “Про державну службу” та з метою організації внутрішнього службового розпорядку апарату Міністерства оборони України, режиму роботи, умов перебування державних службовців в органі державної влади та забезпечення раціонального використання їх робочого часу видано наказ Міністерства оборони України від 04 серпня 2016 року № 12 “Про Правила внутрішнього службового розпорядку апарату Міністерства оборони України” (зі змінами).

Зазначеним наказом з метою забезпечення рівних можливостей усіх працівників для належного виконання визначених завдань, дотримання принципів безбар'єрності під час виконання службових обов'язків, професійного та особистісного розвитку, кар'єрного росту, передбачено можливість застосування гнучкого режиму робочого часу та виконання завдань за посадами за межами адміністративних будівель Міністерства оборони України.

Крім того, для забезпечення ефективної професійної адаптації усіх категорій державних службовців, формування у них необхідних знань, умінь і навичок видано наказ Міністерства оборони України від 21 листопада 2025 року № 25/ндс “Про запровадження процедури проведення адаптації новопризначених державних службовців в апараті Міністерства оборони України”.

2. Перелік впроваджених програм роботи з військовослужбовцями у сфері психологічної допомоги (протоколи надання допомоги тощо) (на виконання заходу 13 завдання 65 Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року)

Наказ Міністерства оборони України від 09.10.2025 № 671 “Про затвердження Порядку організації реінтеграційних заходів зі звільненими оборонцями України в системі Міністерства оборони України”.

Наказ Міністерства оборони України від 30.10.2025 № 730 “Про затвердження Типових протоколів реінтеграції, декомпресії (постізоляційної) звільнених оборонців України”.

Наказ Міністерства оборони України від 11.11.2025 № 768 “Про затвердження Порядку організації психологічної допомоги в системі Міністерства оборони України”.

Військова навчально-методична публікація “Інструкція “Протоколи надання психологічної допомоги військовослужбовцям Збройних Сил України в бойових (екстремальних) умовах”.

3. Результати введення в промислову експлуатацію інформаційно-комунікаційної системи призначення та виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців (на виконання заходу 16 завдання 42 Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року)

Міністерством оборони України забезпечується реалізація інформаційно-комунікаційної системи Обліку та контролю за виплатою одноразової грошової допомоги (далі – ІКС ОГД).

Метою створення ІКС ОГД є автоматизація процесу призначення і виплати одноразової грошової допомоги, а також контролю за черговістю та повноти виплати одноразової грошової допомоги, проведення її доплати у визначених законодавством випадках.

Відповідно до зазначеного доручення користувачами ІКС ОГД визначено структурні підрозділи Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України, видів (родів) військ (сил) Збройних Сил України, розпорядники бюджетних коштів (включаючи ТЦК та СП).

У результаті реалізації розроблено ІКС ОГД на базі спеціалізованого програмного забезпечення “МІА: Облік і Звітність” та в грудні 2024 року відповідно до умов договору було проведено процедуру приймання ІКС ОГД (частковий функціонал, у тому числі відсутні інтеграції з іншими державними реєстрами).

Відповідно до наказу Міністра оборони України № 410/нм від 22.06.2025 “Про проведення дослідної експлуатації інформаційно-комунікаційної системи “Облік та контроль за виплатою одноразової грошової допомоги” було проведено дослідну експлуатацію ІКС ОГД. Метою проведення дослідної експлуатації є оцінка якості реалізації системи та вирішення питання про можливість приймання системи у постійну (промислову) експлуатацію.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 10.12.2024 № 1401 “Про реалізацію експериментального проекту із запровадження комплексної електронної публічної послуги з надання державної підтримки військовослужбовцям, особам, звільненим з військової служби, та членам їх сімей” розробляється цифровий шлях подання заявки через Портал Дія для

діючих військовослужбовців. Метою є створення інтегрованого механізму, який дозволить військовослужбовцям подавати заявки на отримання одноразової грошової допомоги онлайн – без необхідності звернення до військової частини та відповідно без збору пакету документів. Заявка, подана через Портал Дія, автоматично передаватиметься до ІКС ОГД для реєстрації, обробки, розгляду та прийняття рішення.

Станом на грудень 2025 року:

- Розпочато роботу з наповнення ІКС ОГД історичними даними раніше прийнятих рішень з призначення ОГД;
- Проведено навчання всіх майбутніх користувачів ІКС ОГД;
- Підключено технічну підтримку користувачів;
- Завершується розробка механізмів взаємодії ІКС ОГД з Порталом Дія та державним реєстром “Оберіг”.

4. Використання методичних рекомендацій з безбар’єрності (“Гайд безбар’єрних подій”) під час організації публічних заходів центральних органів виконавчої влади (на виконання заходу 17 завдання 23 Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року)

З метою забезпечення використання методичних рекомендацій “Гайд безбар’єрних подій” під час організації публічних заходів відповідно до доручення заступника Міністра оборони України від 17.04.2024 № 1745/у/1 до структурних підрозділів апарату Міністерства оборони України, органів військового управління, військових частин, установ, безпосередньо підпорядкованих Міністерству оборони України, Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту доведено “Гайд безбар’єрних подій” і рекомендовано його використання під час планування та організації публічних заходів.

Також до структурних підрозділів Міністерства оборони України було доведено лист Міністерства культури та інформаційної політики України від 18.04.2024 № 05/26/3336-24 щодо використання в роботі “Гайду безбар’єрних подій”.

Відповідні рекомендації враховані та використовуються під час підготовки та проведення публічних заходів.

Додатково, на вебсайті Міноборони у вкладці “Безбар’єрність” (<https://mod.gov.ua/bezbariernist>) опубліковано “Довідник безбар’єрності”.

5. Щодо оновлення структури Міноборони (утворення в Міноборони структурного підрозділу з питань безбар’єрності) (на виконання заходу 18 завдання 23 Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року)

На виконання вимог директиви Міністерства оборони України від 01 жовтня 2025 р. № Д-226/29 “Про проведення організаційних заходів у апараті Міністерства оборони України в 2025 році” внесено перелік змін до штату № 01/080 – Міністерство оборони України (центральный апарат Міністерства оборони України), відповідно до яких до структури Департаменту соціального забезпечення Міноборони включено відділ з питань безбар’єрного простору.

Основним завданням відділу з питань безбар’єрного простору є здійснення відповідно до законодавства координації та забезпечення виконання заходів зі створення безбар’єрного простору в Міноборони, Збройних Силах України та Держспецтрансслужбі.

6. Результати проведення моніторингу щодо впровадження доказової реабілітації у відомчих закладах охорони здоров’я, зокрема із залученням організацій пацієнтів та професійної спільноти фахівців з реабілітації (на виконання заходу 8 завдання 67 Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року)

У 2025 році здійснено сім моніторингових візитів до реабілітаційних закладів в системі Міністерства оборони України.

Окремі фахівці, які були залучені до моніторингу, та фахівці реабілітаційних закладів, у яких здійснювався моніторинг, є членами Українського товариства фізичної та реабілітаційної медицини, що сприяє дотриманню сучасних професійних стандартів та обміну кращими практиками.

Під час моніторингових візитів встановлено, що реабілітаційна допомога у закладах надається відповідно до вимог загальнодержавних нормативно-правових актів, зокрема Закону України “Про реабілітацію у сфері охорони здоров’я”, а також підзаконних актів, що регламентують організаційні та технічні аспекти надання реабілітаційної допомоги.

Основними нозологіями, за якими надається реабілітаційна допомога у цих закладах, є ампутації кінцівок, скелетні травми та черепно-мозкові травми; водночас переважна більшість пацієнтів має політравму, що зумовлює потребу у комплексному та поетапному підході до реабілітації.

У всіх реабілітаційних закладах впроваджено мультидисциплінарний підхід до надання реабілітаційної допомоги та забезпечується розроблення індивідуальних реабілітаційних планів з урахуванням кваліфікаторів, кодів і категорій Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров’я (МКФ). Оцінювання функціонального стану пацієнтів здійснюється із застосуванням валідованих шкал відповідно до Переліку рекомендованих інструментів оцінювання функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров’я особи, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров’я України від 20.11.2024 № 1946.

Для кожного пацієнта визначаються коротко- та довгострокові SMART-цілі. З метою системного контролю виконання індивідуальних реабілітаційних

планів у закладах проводяться регулярні засідання мультидисциплінарних реабілітаційних команд, під час яких здійснюється оцінка проміжних результатів реабілітації та коригування цілей з урахуванням динаміки функціонального стану пацієнта. Такі засідання мають пацієнтоцентричний характер; за потреби до процесу обговорення залучаються близькі родичі пацієнта, його близьке оточення та інші зацікавлені особи.

У разі виявлення необхідності в забезпеченні пацієнта допоміжними засобами реабілітації оформлюється “Висновок про необхідність забезпечення особи з обмеженнями повсякденного функціонування допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації)” відповідно до встановленого порядку.

Таким чином, реабілітаційна допомога у закладах охорони здоров’я в системі Міністерства оборони України надається на засадах доказової медицини та базується на біопсихосоціальному підході з урахуванням принципів нейропластичності та функціонального відновлення.

7. Про обсяги надання реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров’я мультидисциплінарними реабілітаційними командами (на виконання заходу 58 завдання 67 Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року)

Станом на грудень 2025 року до штатів військових госпіталів введено кабінети реабілітації, основною функцією яких є надання реабілітаційної допомоги військовослужбовцям у гострому реабілітаційному періоді, а також визначення потреби у післягострій та довготривалій реабілітації з подальшим скеруванням пацієнтів до відповідних закладів.

Післягостра та довготривала стаціонарна реабілітація надається у Військово-медичному клінічному лікувально-реабілітаційному центрі, шести реабілітаційних госпіталях та в реабілітаційних відділеннях п’яти військово-медичних клінічних центрів і чотирьох військових госпіталів, що забезпечує безперервність реабілітаційного маршруту пацієнта.

Обсяги наданої реабілітаційної допомоги у закладах охорони здоров’я в системі Міністерства оборони України становлять:

реабілітація у гострому реабілітаційному періоді – понад 9 тис. військовослужбовців;

реабілітація у післягострому та довготривалому реабілітаційному періоді понад 20 тис. військовослужбовців.

8. Про результати проходження курсів з безперервного професійного розвитку фахівців з реабілітації (на виконання заходу 59 завдання 67 Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року)

Командуванням Медичних сил Збройних Сил України організовано роботу щодо забезпечення безперервного професійного розвитку фахівців з реабілітації в межах ініціативи першої леді України Олени Зеленської у рамках проєкту “Реабілітація травм війни в Україні”.

Упродовж звітнього періоду навчання з отриманням відповідних сертифікатів пройшли фахівці з реабілітації закладів охорони здоров'я системи Міністерства оборони України, зокрема:

курс “Документування процесу надання реабілітаційної допомоги на основі МКФ” – 292 фахівця;

курс “Базові засади застосування Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ)” – 290 фахівців.

9. Про застосування телереабілітації (на виконання заходу 60 завдання 67 Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року)

На сьогодні застосування телереабілітації активно впроваджується у діяльність закладів охорони здоров'я в системі Міністерства оборони України як інструмент підвищення доступності реабілітаційної допомоги, міжвідомчої та міжнародної взаємодії, а також професійної підтримки мультидисциплінарних реабілітаційних команд.

Наразі телереабілітацію застосовують Національний військово-медичний клінічний центр “Головний військовий клінічний госпіталь”, Військово-медичний клінічний лікувально-реабілітаційний центр та два реабілітаційні госпіталі.

Національний військово-медичний клінічний центр “Головний військовий клінічний госпіталь”

У закладі телереабілітація застосовується у вигляді телеінформаційних психологічних інтервенцій, зокрема:

проведення психоедукаційних заходів із застосуванням психотехнік – 237 інтервенцій;

здійснення психотерапевтичних інтервенцій, спрямованих на стабілізацію психоемоційного стану військовослужбовців, – 562 інтервенції;

групові форми психологічної роботи (лекційно-практичні заняття на тему “Бойовий стрес. Типи реакції на стрес. Перша психологічна допомога на полі бою” з використанням відеоматеріалів) – 23 групові інтервенції;

супервізійна підтримка: проведено 54 години онлайн-супервізії у форматі професійного консультування із залученням міжнародного супервізора Алекса Маляр (Держава Ізраїль).

Військово-медичний клінічний лікувально-реабілітаційний центр

У закладі телереабілітація активно використовується як інструмент взаємодії з іноземними лікувальними установами з метою визначення потреб пацієнтів, переважно зі складною скелетною травмою, у застосуванні передових методів лікування та подальшого скерування на лікування за кордон.

На регулярній основі здійснюється дистанційна комунікація та клінічні обговорення складних бойових ушкоджень зі спеціалістами Defence Medical Rehabilitation Centre (Stanford Hall), під час яких проводиться клінічний аналіз випадків, визначаються ключові проблеми реабілітації та формуються рекомендації щодо можливих лікувальних інтервенцій.

Реабілітаційні госпіталі

Під керівництвом доктора медичних наук, професора Вінницького центру медичної реабілітації та спортивної медицини Колісника Сергія Петровича, який є супервізором та основним викладачем клінік мережі RECOVERY, щотижня члени мультидисциплінарної реабілітаційної команди військової частини проводять онлайн-засідання з розбору складних клінічних випадків. До обговорень залучаються фахівці провідних лікувальних закладів Європи та Сполучених Штатів Америки (університетські клініки Техасу, Каліфорнії, Нью-Йорка, Ганновера), що сприяє впровадженню сучасних підходів до лікування та реабілітації.

Фахівцями військової частини щотижня проводяться онлайн-обговорення складних клінічних випадків з іноземними фахівцями з реабілітації в межах проєкту з відновлення реабілітаційних госпіталів у системі Міністерства оборони України “Реноватор”, що реалізується за рахунок Комплексного пакета допомоги НАТО Україні.

Зазначена співпраця сприяє впровадженню сучасних стандартів реабілітаційної допомоги та підвищенню професійної спроможності національних реабілітаційних команд.

10. Про результати співпраці з партнерами з розвитку та проєктами міжнародної технічної допомоги щодо здійснення заходів з реалізації Національної стратегії (на виконання заходу 19 завдання 11 Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року)

Міноборони з квітня 2025 року співпрацює з Офісом Ради Європи в Україні в межах проєкту “Права ветеранів та особового складу Збройних сил в Україні” (далі – “Проєкт”).

Протягом листопада 2025 року Проєкт провів [п’ять інформаційних сесій](#), спрямованих на підвищення обізнаності щодо доступності в секторі безпеки та оборони. У заходах взяли участь представники Міністерства оборони України та Міністерства внутрішніх справ України, які безпосередньо залучені до супроводу, інформування та надання підтримки військовослужбовцям і ветеранам з інвалідністю. Кожна сесія зібрала до 50 учасників, охопивши загалом близько 250 фахівців.

У серпні-листопаді 2025 року Проєктом було проведено три навчальних курси для представників служб цивільно-військового співробітництва закладів охорони здоров’я Міноборони на тему: “Інклюзивність в секторі безпеки та оборони: безбар’єрність та травмотлива комунікація з військовими та ветеранами з інвалідністю”.

Експертами Проєкту спільно з Міноборони та представниками громадської організації за напрямом безбар'єрності Доступно.UA підготовлено:

- **Методичні рекомендації** щодо доступності публічних послуг, які надаються в системі Міністерства оборони України, з урахуванням потреб маломобільних груп населення, включаючи осіб з різним рівнем комунікаційних можливостей, котрі затверджені Міністром оборони;
- Рекомендації для врахування критеріїв доступності об'єктів інфраструктури відповідно до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;
- Рекомендації для врахування критеріїв інформаційної доступності відповідно до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

В рамках практичного застосування розроблених та затверджених методичних рекомендацій, Міноборони у грудні 2025 року спільно з експертами ГО Доступно.UA проведено навчання щодо проведення аудитів безбар'єрності на прикладі 75-го реабілітаційного госпіталю у м. Києві.

На запрошення Спеціального представника Генерального секретаря НАТО з питань жінок, миру та безпеки Ірен Фелін представник Міноборони у вересні 2025 року взяв участь в експертній зустрічі “Роль оборонних відомств у запобіганні та реагуванні на сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом (СНПК): виклики для стримування і сектору оборони та уточнення стандартів підготовки”, котра була організована Північним центром НАТО з гендерних питань.

В рамках проведення заходу, представник Міноборони доповів учасникам заходу, що на державному рівні підтримка постраждалих від СНПК, серед іншого, інтегрована в Національну стратегію створення безбар'єрного простору до 2030 року. Стратегія фокусується на розбудові комплексних програм психологічної підтримки і реабілітації, а також на забезпеченні військовослужбовців гендерно-чутливим спорядженням та адаптивним одягом.

Сторона НАТО, в свою чергу, висловила готовність продовжувати надавати Міноборони експертну підтримку за напрямом безбар'єрності, інклюзії, забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків.

За фінансової підтримки Європейського Союзу, Міноборони у співпраці з проєктом NIRAS підготовлено серію роздаткових та інформаційних матеріалів (плакатів та брошур) у форматі простої мови та легкого читання з питань:

- Доступного протезування в Україні;
- Як спілкуватися та взаємодіяти з людьми з інвалідністю, порушеннями та різним досвідом (для створення матеріалів за основу взято інформацію з рекомендацій щодо коректного супроводу військовослужбовців з інвалідністю від експертів Офісу

Ради Європи в Україні в рамках проєкту “Права ветеранів та особового складу Збройних сил в Україні”).

11. Щодо проведення спеціалізованих тренінгів для персоналу органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення доступності інформації, а також використання цифрових платформ, адаптованих для осіб з інвалідністю; забезпечення координації роботи з партнерами з розвитку і проєктами міжнародної технічної допомоги щодо здійснення заходів з інформаційної безбар’єрності в рамках виконання цього плану заходів (на виконання заходу 1 завдання 23, заходу 8 завдання 26 Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року)

В рамках співпраці Міноборони з Офісом Ради Європи в Україні в межах проєкту “Права ветеранів та особового складу Збройних Сил в Україні” проєкт протягом листопада 2025 року провів [п’ять інформаційних сесій](#), спрямованих на підвищення обізнаності щодо доступності в секторі безпеки та оборони.

У заходах взяли участь представники Міністерства оборони України та Міністерства внутрішніх справ України, які безпосередньо залучені до супроводу, інформування та надання підтримки військовослужбовцям і ветеранам з інвалідністю. Кожна сесія зібрала до 50 учасників, охопивши загалом близько 250 фахівців.

У серпні-листопаді 2025 року Проєктом із залученням експертів ГО Доступно.UA було проведено три офлайн навчальних курси для 75 представників служб цивільно-військового співробітництва закладів охорони здоров’я Міноборони, державних службовців Міноборони на тему: “Інклюзивність в секторі безпеки та оборони: безбар’єрність та травмочутлива комунікація з військовими та ветеранами з інвалідністю”.

Навчальна програма охоплювала такі тематичні блоки:

- Огляд українського законодавства та міжнародних стандартів за напрямом доступності;
- Поняття інклюзії та безбар’єрності, їх аспекти та компоненти;
- Сприйняття людей з різним досвідом та основні стереотипи;
- Поради для коректного спілкування з військовими/ветеранами з інвалідністю. Використання скрінрідерів. Вимоги до доступності інформації. Формат простої мови;
- Особливості спілкування з військовими, які мають порушення зору, мовлення, слуху;
- Допомога людям з інвалідністю та правила взаємодії;
- Безбар’єрний простір та основи архітектурної доступності для маломобільних груп населення;
- Як поглиблювати свої знання далі: громадські організації, корисні ресурси.

12. Щодо посилення взаємодії з інститутами громадянського суспільства, заінтересованими сторонами, суспільними групами громадян під час реалізації відповідних проектів безбар'єрності та забезпечення участі представників органів виконавчої влади відповідно до компетенції у заходах з безбар'єрності, що організовуються інститутами громадянського суспільства (на виконання заходу 1 завдання 52, Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року)

13 червня 2025 року відбувся [публічний онлайн-захід](#) в рамках якого Міноборони підбило підсумки реалізації стратегії безбар'єрності в 2023-2024 роках та окреслило нові пріоритети на 2025-2026 роки.

В заході взяли участь Уповноважена Президента України з питань безбар'єрності Тетяна Ломакіна, заступник Міністра оборони України генерал-лейтенант Євген Мойсюк, а також представники провідних громадських організацій за напрямом забезпечення створення безбар'єрного суспільства (ГО “Доступно.UA”, Humanity & Inclusion (HI), ГО “Група активної реабілітації” (ГАР), Національна Асамблея людей з інвалідністю України (НАІУ), ГС “Ліга Сильних”.

Додатково, [у червні 2025 року](#) у межах ініціативи першої леді України Олени Зеленської відбулась публічна презентація всеукраїнської кампанії соціальних змін “Безбар'єрність” – це коли можеш”. В заході взяв участь заступник Міністра оборони України генерал-лейтенант Євген Мойсюк.

У липні 2025 року, представник Міноборони взяв участь в навчальному заході для керівників центральних органів виконавчої влади: “Моніторинг виконання Плану заходів на 2025-2026 роки з реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору”, котрий був організований UNDP та проектом Recovery for All (RFA) Alinea International.

В рамках співпраці Міноборони з Офісом Ради Європи в Україні та громадською організацією Доступно.UA в межах проекту “Права ветеранів та особового складу Збройних Сил в Україні” впродовж серпня-листопада 2025 року було проведено п'ять навчальних заходів на тему “Інклюзивність в секторі безпеки та оборони: безбар'єрність та травмоутлива комунікація з військовими та ветеранами з інвалідністю”.

Під час заходу представники структурного підрозділу Міноборони, відповідального за забезпечення створення безбар'єрного простору виступали із навчальним блоком: “Безбар'єрність в системі Міноборони: ключові досягнення і плани”.

В межах співпраці з Офісом Ради Європи в Україні представники Міноборони у 2025 році взяли участь у трьох [засіданнях Керівного комітету проекту](#) “Права ветеранів та особового складу Збройних Сил в Україні” під час якого, серед іншого, обговорювались актуальні напрями підтримки Міноборони з боку проекту за відповідним напрямом.

Представники Міноборони включені до [Міжвідомчої робочої групи](#) з питань удосконалення законодавства у сфері створення безбар'єрного

простору, котра функціонує як тимчасовий консультативно-дорадчий орган Кабінету Міністрів України.

Впродовж грудня 2025 року представники Міноборони взяли участь в семінарі “Зміни до ДБН “Інклюзивність будівель і споруд”, а також вебінарі “Облаштування житла та простору”, котрий був організований Групою Активної Реабілітації.

13. Щодо забезпечення можливості подання звернень (заяв, скарг, повідомлень про порушення прав) альтернативними способами (жестова мова, аудіозапис тощо) на офіційних вебсайтах центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування (на виконання заходу 2 завдання 19, Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року)

Міноборони запроваджено [Гарячу лінію для людей, які спілкуються жестовою мовою](#).

Графік роботи: пн-чт 9:00 - 18:00, пт 9:00 - 16:45

Якщо в особи є порушення слуху, особа може подати звернення на “гарячу лінію” Міноборони через **відеодзвінок за допомогою жестової мови**.

Також на вебсайті Міноборони викладено **відеоінструкцію жестовою мовою** щодо особливостей подання звернення до Міноборони.

Особи з порушенням слуху, які бажають звернутися до Міноборони, можуть надіслати письмове звернення поштою, на електронну пошту zvern@mil.ua чи принести особисто.

Для участі перекладача жестової мови під час особистого прийому представниками Міноборони за адресою м. Київ, вул. Грушевського, 30/1, необхідно завчасно повідомити про потребу його залучення електронною поштою.

Для отримання консультацій можна також скористатися електронною формою “Допомога онлайн” на сайті <https://mod.gov.ua>.

14. Щодо запровадження системи онлайн-перекладу на жестову мову для проведення консультацій і отримання послуг (на виконання заходу 2 завдання 21, Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року)

Міноборони налагоджено співпрацю в робочому порядку щодо залучення (у разі потреби) фахівців-перекладачів жестової мови Всеукраїнської організації осіб з інвалідністю зі слуху Українського товариства глухих (УТОГ) при поданні звернень, консультацій та наданні послуг в системі Міноборони.

Також із залученням представників УТОГ на веб-сайті Міноборони викладено [відеоінструкцію жестовою мовою](#) щодо особливостей подання звернення до Міноборони. Визначено, що для забезпечення участі перекладача

жестової мови під час особистого прийому представниками Міноборони за адресою м. Київ, вул. Грушевського, 30/1, необхідно завчасно повідомити про потребу його залучення електронною поштою.

15. Щодо забезпечення залучення інститутів громадянського суспільства до розроблення, проведення оцінки, вдосконалення інформаційних ресурсів, стратегічних документів та здійснення заходів з реалізації Національної стратегії і стратегій безбар'єрності органів місцевого самоврядування (на виконання заходу 2 завдання 52, Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року)

Міноборони з квітня 2025 року співпрацює з Офісом Ради Європи в Україні в межах проєкту “Права ветеранів та особового складу Збройних сил в Україні” (далі – “Проект”).

Експертами Проєкту спільно з Міноборони та представниками громадської організації за напрямом безбар'єрності Доступно.UA підготовлено:

- **Методичні рекомендації** щодо доступності публічних послуг, які надаються в системі Міністерства оборони України, з урахуванням потреб маломобільних груп населення, включаючи осіб з різним рівнем комунікаційних можливостей, котрі затверджені Міністром оборони;
- Рекомендації для врахування критеріїв доступності об'єктів інфраструктури відповідно до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;
- Рекомендації для врахування критеріїв інформаційної доступності відповідно до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

В рамках практичного застосування розроблених та затверджених методичних рекомендацій, Міноборони у грудні 2025 року спільно з експертами ГО Доступно.UA проведено навчання щодо проведення аудитів безбар'єрності на прикладі 75-го реабілітаційного госпіталю у м. Києві.

16. Щодо забезпечення доступності інформації про послуги для осіб з обмеженнями повсякденного функціонування та різними ступенями обмеження здатності до спілкування через усі відповідні канали комунікації (на виконання заходу 1 завдання 60, Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року)

На вебсайті Міноборони опубліковано інформацію про [доступність сайту](#) для людей з інвалідністю.

Зокрема, сайт Міноборони був розроблений з урахуванням вимог і рекомендацій, зазначених у документі Web Content Accessibility Guidelines (WCAG 2.1), на який опираються державні стандарти доступності у Сполучених Штатах Америки та країнах Європи. У WCAG зібрані критерії та

рекомендації, які допомагають зробити сайт зручним і доступним для користувачів з особливими потребами.

У процесі розробки сайту, Міноборони дотримувалось вимог доступності А та АА рівнів. Задоволення цих критеріїв є свідченням, що сайт значною мірою відповідає вимогам доступності, що використовуються світовою практикою.

Міноборони запроваджено [Гарячу лінію для людей, які спілкуються жестовою мовою](#).

Якщо в особи є порушення слуху, особа може подати звернення на “гарячу лінію” Міноборони через **відеодзвінок за допомогою жестової мови**.

Також на вебсайті Міноборони викладено відео інструкцію жестовою мовою щодо особливостей подання звернення до Міноборони.

Особи з порушенням слуху, які бажають звернутися до Міноборони, можуть надіслати письмове звернення поштою, на електронну пошту zvern@mil.ua чи принести особисто.

Додатково, Міноборони з квітня 2025 року співпрацює з Офісом Ради Європи в Україні в межах проєкту “Права ветеранів та особового складу Збройних Сил в Україні” (далі – “Проєкт”).

Експертами Проєкту спільно з Міноборони та представниками громадської організації за напрямом безбар’єрності Доступно.UA підготовлено:

- [Методичні рекомендації](#) щодо доступності публічних послуг, які надаються в системі Міністерства оборони України, з урахуванням потреб маломобільних груп населення, включаючи осіб з різним рівнем комунікаційних можливостей, котрі затверджені Міністром оборони;
- Рекомендації для врахування критеріїв доступності об’єктів інфраструктури відповідно до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;
- Рекомендації для врахування критеріїв інформаційної доступності відповідно до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

В рамках практичного застосування розроблених та затверджених методичних рекомендацій, Міноборони у грудні 2025 року спільно з експертами ГО Доступно.UA проведено навчання щодо проведення аудитів безбар’єрності на прикладі 75-го реабілітаційного госпіталю у м. Києві.

У серпні-листопаді 2025 року Проєктом із залученням експертів ГО Доступно.UA було проведено три офлайн дводенні навчальні курси для 75 представників служб цивільно-військового співробітництва закладів охорони здоров’я Міноборони, державних службовців Міноборони на тему: “Інклюзивність в секторі безпеки та оборони: безбар’єрність та травмочутлива комунікація з військовими та ветеранами з інвалідністю”.

Навчальна програма курсу охоплювала, серед іншого, поради для коректного спілкування з військовими/ветеранами з інвалідністю. Використання скрінрідерів. Вимоги до доступності інформації. Формат простої мови.

За фінансової підтримки Європейського Союзу, Міноборони у співпраці з проєктом NIRAS підготовлено серію роздаткових та інформаційних матеріалів (плакатів та брошур) у форматі простої мови та легкого читання з питань:

- Доступного протезування в Україні;
- Як спілкуватися та взаємодіяти з людьми з інвалідністю, порушеннями та різним досвідом (для створення матеріалів за основу взято інформацію з рекомендацій щодо коректного супроводу військовослужбовців з інвалідністю від експертів Офісу Ради Європи в Україні в рамках проєкту “Права ветеранів та особового складу Збройних сил в Україні”).

17. Щодо розроблення і впровадження системи моніторингу та оцінки доступності та безбар’єрності суспільно значущих послуг та аналізу якості їх надання для різних суспільних груп (завдання 59 заходи 1,2,3,5 Плану заходів на 2025–2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року)

Експертами Офісу Ради Європи в Україні спільно з Міноборони та представниками громадської організації за напрямом безбар’єрності Доступно.UA підготовлено [Методичні рекомендації](#) щодо доступності публічних послуг, які надаються в системі Міністерства оборони України, з урахуванням потреб маломобільних груп населення, включаючи осіб з різним рівнем комунікаційних можливостей, котрі затверджені Міністром оборони України.

Документ передбачає, що моніторинг доступності публічних послуг проводиться з метою вдосконалення та підвищення якості надання такої послуги, виявлення труднощів, визначення проблем, надання рекомендацій для їх усунення, покращення або вдосконалення роботи з питань доступності до публічної послуги для маломобільних груп населення, осіб з різним рівнем комунікаційних можливостей та осіб з різними порушеннями.

Проведення моніторингу доступності публічної послуги здійснюється структурним підрозділом Міноборони відповідальним за координацію та забезпечення виконання заходів зі створення безбар’єрного простору, зокрема, з залученням незалежних зовнішніх експертів (представники громадських організацій, професійної спільноти, окремих консультантів, тощо) на підставі звітів Уповноважених органів, результатів внутрішніх і зовнішніх оцінок незалежних інституцій, моніторингових візитів тощо.

Для оцінки стану доступності публічної послуги можуть застосовуватись такі критерії, але не виключно: (i) фізична доступність будівлі, приміщень, яка включає чітку та зрозумілу навігацію всередині будівлі; (ii) доступність інформаційно-комунікаційних систем для осіб із функціональними порушеннями, включаючи осіб з різним рівнем комунікаційних можливостей; (iii) наявність адаптованих до вимог доступності інформаційних матеріалів; відсутність скарг від осіб із функціональними порушеннями, включаючи осіб з

різним рівнем комунікаційних можливостей; (iv) обізнаність посадових осіб Уповноважених органів щодо принципів безбар'єрності; (v) проведення регулярних навчань для керівників/-ць та працівників і працівниць щодо коректної комунікації із особами, що отримують таку послугу.

Затверджені методичні рекомендації визначають, що навчання з питань безбар'єрності здійснюється з метою вдосконалення та підвищення якості надання послуг, підвищення рівня обізнаності всіх учасників процесу, впровадження нових практик та аналізу існуючих процесів.

Перелік напрямів навчання не є вичерпним та може включати наступні теми:

- базові принципи супроводу людини з порушеннями опорно-рухового апарату, слуху, зору, ментальними порушеннями (Додаток №3 до Методичних рекомендацій);
- етика спілкування з людьми з різними порушеннями, особами котрі перебувають на лікуванні та/або реабілітації;
- протидія дискримінації за різними ознаками, особливості дотримання Методичних рекомендацій з використання гендерно чутливої мови в системі Міноборони, затверджених наказом Міністерства оборони України № 236 від 13.04.2024 року;
- надання першої медичної допомоги у кризових ситуаціях (наприклад, напад епілепсії, при панічній атаці, тощо);
- базові принципи надання першої психологічної допомоги для осіб в різних емоційних станах;
- міжнародні стандарти забезпечення створення безбар'єрного простору з урахуванням вимог ЄС та НАТО;
- основи прав людини та міжнародного гуманітарного права.

Відповідні навчання систематично проводяться та організовуються структурним підрозділом Міноборони відповідальним за координацію та забезпечення виконання заходів зі створення безбар'єрного простору, зокрема, з залученням незалежних зовнішніх експертів (представники громадських організацій, професійної спільноти, окремих консультантів, тощо).

В рамках практичного застосування розроблених та затверджених методичних рекомендацій, Міноборони у грудні 2025 року спільно з експертами ГО Доступно.UA проведено навчання щодо проведення аудитів безбар'єрності на прикладі 75-го реабілітаційного госпіталю у м. Києві.

У серпні-листопаді 2025 року Проєктом із залученням експертів ГО Доступно.UA було проведено три офлайн дводенні навчальні курси для 75 представників служб цивільно-військового співробітництва закладів охорони здоров'я Міноборони, державних службовців Міноборони на тему: "Інклюзивність в секторі безпеки та оборони: безбар'єрність та травмоchутлива комунікація з військовими та ветеранами з інвалідністю".

Додатково, протягом листопада 2025 року в рамках співпраці з ГО Доступно.UA та офісом РЄ в Україні було проведено [п'ять інформаційних сесій](#), спрямованих на підвищення обізнаності щодо доступності в секторі

безпеки та оборони. У заходах взяли участь представники Міністерства оборони України та Міністерства внутрішніх справ України, які безпосередньо залучені до супроводу, інформування та надання підтримки військовослужбовцям і ветеранам з інвалідністю. Кожна сесія зібрала до 50 учасників, охопивши загалом близько 250 фахівців.

Зворотній зв'язок щодо доступності в системі Міноборони здійснюється шляхом проведення анкетувань та опитувань з використанням сучасних цифрових інструментів.

Так, зокрема, у травні-червні 2025 року через застосунок Армія+ було проведено [опитування щодо стану забезпечення безбар'єрного простору у військових шпиталях](#). Метою опитування було дізнатися, як обладнані шпиталі, отримати зворотний зв'язок від перебуваючих на лікуванні, реабілітації, та зрозуміти, з чим виникають труднощі та чого не вистачає військовослужбовцям для повного комфорту у відновленні.

В опитуванні взяли участь близько 15 тисяч респондентів.

Результати опитування були презентовані під час [публічного онлайн-заходу](#) в рамках якого Міноборони підбило підсумки реалізації стратегії безбар'єрності в 2023-2024 роках та окреслило нові пріоритети за напрямом безбар'єрності (доступності) на 2025-2026 роки.

В заході взяли участь Уповноважена Президента України з питань безбар'єрності Тетяна Ломакіна, заступник Міністра оборони України генерал-лейтенант Євген Мойсюк, а також представники провідних громадських організацій за напрямом забезпечення створення безбар'єрного суспільства (ГО "Доступно.UA", Humanity & Inclusion (HI), ГО "Група активної реабілітації" (ГАР), Національна Асамблея людей з інвалідністю України (НАІУ), ГС "Ліга Сильних".

Додатково, у грудні 2025 року в застосунку Армія+ стартувало опитування про якість медичних послуг у військових госпіталях.

Опитування охоплює ключові аспекти медичної допомоги: доступність послуг, роботу та комунікацію медичного персоналу, умови перебування, забезпечення обладнанням і лікарськими засобами, а також зручність організації прийому та направлень.

Результати опитування будуть узагальнені в аналітичний звіт і використані для вдосконалення організації медичної допомоги військовим.

Директор Департаменту соціального забезпечення
Міністерства оборони України
полковник

Сергій ГАЛІМСЬКИЙ